

بررسی رابطه دزدگی زناشویی^(۱) و دزدگی شغلی^(۲)

زنان شاغل در خدمات پرستاری

دکتر نسترن ادیب راد
عضو هیات علمی دانشگاه شهید بهشتی

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی رابطه بین دزدگی زناشویی و دزدگی شغلی زنان شاغل در خدمات پرستاری انجام گرفته است. دو پرسشنامه دزدگی زناشویی پاینز ۱۹۹۶ و دزدگی شغلی مسلش ۲۰۰۱ توسط ۷۰ نفر از پرستاران بیمارستان‌های تهران که به صورت تصادفی انتخاب شده بودند تکمیل و بررسی شد. نتایج این تحقیق نشان داد که پرستاران از فشار زیاد و دزدگی شغلی رنج می‌برند.

نتایج همچنین نشان می‌دهد که بین مؤلفه‌های دزدگی شغلی و دزدگی زناشویی رابطه معنادار وجود دارد. چنانچه بین دزدگی زناشویی (کل) با تحلیل عاطفی (شدت و فراوانی) و مسخ شخصیت (شدت) از مؤلفه‌های دزدگی شغلی رابطه معنادار وجود دارد و نیز بین خستگی عاطفی از مؤلفه‌های دزدگی زناشویی با تحلیل عاطفی، عملکرد، درگیری، مسخ شخصیت (شدت و فراوانی) از مؤلفه‌های دزدگی شغلی و نیز بین خستگی روانی از مؤلفه‌های دزدگی زناشویی با تحلیل عاطفی (شدت و فراوانی)، عملکرد (شدت) و درگیری (شدت و فراوانی) از مؤلفه‌های دزدگی شغلی رابطه معنادار وجود دارد. نتایج همچنین نشان می‌دهد که بین خستگی جسمی از مؤلفه‌های دزدگی زناشویی با تحلیل عاطفی (شدت و فراوانی)، عملکرد، درگیری (شدت و فراوانی)، و

1. couple burnout

2. career burnout

مسخ شخصیت (شدت) از مؤلفه‌های دلزدگی شغلی رابطه معنادار وجود دارد نتایج همچنین نشان می‌دهد که تحلیل عاطفی (شدت و فراوانی) به‌طور معناداری پیش‌بینی‌کننده دلزدگی زناشویی (کل) است.

مقدمه

دلزدگی حالت دردناک فرسودگی جسمی، عاطفی و روانی است که کسانی را متأثر می‌سازد که توقع دارند عشق رویایی به زندگی‌شان معنا ببخشد. این حالت زمانی بروز می‌کند که آنها متوجه می‌شوند علی‌رغم تلاش‌های‌شان رابطه‌شان به زندگی معنا نداده و نخواهد داد (ون پلت^(۱)، ۲۰۰۴؛ پاینز و نانز^(۲)، ۲۰۰۳؛ پاینز، ۱۹۹۶، ترجمه شاداب، ۱۳۸۱). از نظر لینگرن^(۳) (۲۰۰۳) دلزدگی از پا افتادن جسمی، عاطفی و روانی است که از عدم تناسب بین توقعات و واقعیت ناشی می‌شود. دلزدگی به علت ناکامی در عشق بروز می‌کند و پاسخی است در برابر مسائل وجودی. انباشته شدن فشارهای روانی تضعیف‌کننده عشق، افزایش تدریجی خستگی و یکنواختی و جمع شدن رنجش‌های کوچک به بروز دلزدگی کمک می‌کند. عوامل زیادی در به‌وجود آمدن دلزدگی زناشویی دخالت دارد از جمله این عوامل استرس‌ها و فشارهای شغلی است که شکل افراطی آن فرمودگی یا دلزدگی شغلی نام دارد. (پاینز، ۱۹۹۶، ترجمه شاداب، ۱۳۸۱). دلزدگی شغلی از جمله آثار استرس شغلی است که از کار زیاد ناشی می‌شود (فلچر، ۱۳۸۱) قربانیان دلزدگی شغلی ممکن است احساس ناراحتی کنند و در زندگی شخصی کامروا نباشند. دلزدگی شغلی که از عوارض فشار روانی است بر سلامت هر دو زوج زناشویی تأثیر به‌جای می‌گذارد. برک، ویر و دورز^(۴) (۱۹۸۰) در یک مطالعه میدانی از مدیران ارشد و همسران آنها تعداد ۸۵ جفت زن و مرد را به‌طور مستقل در رابطه با دامنه گسترده‌ای از مسائل مورد پژوهش قرار داده‌اند نتایج این مطالعه این نظر را تأیید کرد که هرچه فشارهای شغلی شوهران بیشتر باشد سطح رضایت و سلامت همسران پایین‌تر است.

امروزه هر کسی در هر محل و موقعیتی درجاتی از فشار عصبی یا تنیدگی را در محیط کار و سازمان احساس می‌کند و این واقعیت امری عینی و انکارناپذیر در سازمان‌های

1. Van Pelt

2. Pines & Nunes

3. Lingern

4. Burke, Weir, Duwors

مردن امروزی است (ویتمن^(۱))، به نقل از استورا، (۱۳۷۷). در این بین مطالعات آماری درباره زنان شاغل صرف نظر از موقعیت سلسله مراتبی آنها و با در نظر گرفتن وضعیت اقتصادی و اجتماعی جوامع امروزی که بیش از پیش حضور زنان را در بازار کار ایجاب می کند، ثابت می کند که زنان شاغل در معرض تنش هایی به مراتب شدیدتر از مردان هستند (دیویدسون و کوپر^(۲) ۱۹۸۳). تحقیقات همچنین نشان می دهد که اکثریت مردان بعد از ترک محل کار در مسیر رسیدن به منزل افت فشار خون پیدا می کنند ولی در اغلب کارکنان زن فشار خون پایین نمی افتد چون با استرس اضافی در منزل در رابطه با وظایف خانه داری مواجه می شوند (فرانکن لندبرگ، هاورز، لندبرگ و فرسمن^(۳)، ۱۹۸۰).

عوامل بررسی شده نشان می دهد که، وظایف و تحول جریان حرفه ای و نیز روابط شغلی، به طور مستقیم تحت تأثیر تعصب ها و تبعیض های جنسیتی قرار دارند. به عبارت دیگر در محیطی که زیر سلطه و غلبه مردان است زنان یک اقلیت جنسیتی را تشکیل می دهند. افزون بر این باید به یافته هایی که در قلمرو جمعیت شناسی کار در مورد تفاوت های ناشی از جنس به دست آمده اند نیز توجه شود. چه به رغم آنکه زنان برای نخستین بار حرفه های پرمسئولیت را بر عهده گرفته اند و دارای صلاحیت مشابه یا برتری با مردان هستند در بیشتر مواقع سطح سلسله مراتبی دستمزد آنها از مردان پایین تر است. به طور خلاصه تنش هایی که زنان شاغل در محدوده کار خود تحمل می کنند ناشی از منابعی هستند که زنان در تغییر آنها اختیار ندارند (استورا، ۱۳۷۷). علاوه بر آن یکی دیگر از دلایل تنیدگی زنان شاغل داشتن مسئولیت های متنوع در محیط های حرفه ای و خانوادگی است که یکی از مسائل اصلی روابط کار و خانواده را تشکیل می دهد یعنی زنان شاغل به دلیل انتظارات سنتی که از آنها می رود از یک سو، مسئولیت انجام وظایف خانه داری، تربیت فرزندان، و انجام وظایف زناشویی را بر عهده دارند از سوی دیگر ضرورت های اقتصادی همراه جنبش های دفاع از حقوق زنان، آنان را در جهت یک زندگی فعال حرفه ای سوق داده است. یعنی به دلیل تغییرات بنیادی نقش زن در روابط کار و خانواده زنان دیگر نمی توانند تنها به عنوان مادر در خانواده، همه عمر خود را در کانون خانوادگی بگذرانند. لذا زنان علاوه بر تنیدگی های ناشی از خانه و

1. Weightman

2. Davidson, Cooper

3. Frankenhaeuser, Lundberg, & Forsman

خانواده، با تنیدگی های ناشی از کار نیز مواجه هستند (کارلسون^(۱)، ۱۳۷۸). در تحقیقی که منهیم و شیفرن^(۲) (۱۹۸۴) در مورد ۴۱۹ زن متخصص انجام دادند به این نتیجه رسیدند که ۵۳٪ زنان شغل شان در زندگی خانوادگی شان اختلال ایجاد کرده و ۲۶٪ معتقد بودند که مقتضیات مربوط به نقش حرفه ای با ارزش های شان در تضاد بوده است. سکاران^(۳) (۱۹۸۵) نیز طی مطالعه ای در مورد ۱۶۶ خانواده دوشغلی دریافت که برای زنان هم فشار روانی ناشی از نقش های چندگانه و هم تعداد فرزندان پیش بینی کننده عدم سلامت روانی است.

از این مشاغلی که زنان به آنها اشتغال دارند مشاغل مربوط به خدمات پرستاری یکی از پراسترس ترین آنها است، مک کرات^(۴) (۱۹۸۸، ۱۹۸۹)، تی سون^(۵) (۲۰۰۴)، پینیکاهانا و هاپل^(۶) (۲۰۰۴)، ورا^(۷) (۲۰۰۴)، ارنست، مسمر، فرانکو و گنزالس^(۸) (۲۰۰۴)، ماکینن، کوین مک کی، الوانیو و ورتانن^(۹) (۲۰۰۳)، ایگن^(۱۰) (۲۰۰۲)، مک بی^(۱۱) (۱۹۹۱) چنانچه ماهیت وظایف یک فرد شاغل در خدمات پرستاری به دلیل تماس وی با بدن بیماران (خون، ادرار، استفراغ، بو...) تنیدگی زا است و او ناچار است در جوی که غم و رنج بر آن سایه افکنده کار کند، نقص تجهیزات در پاره ای از بخش ها، کم بودن و یا نایاب بودن داروها، ساعات و چرخش زمان کار که پرستاران را از ریتم زندگی جامعه جدا می کند و همچنین کم بودن دستمزد، از عواملی هستند که به افزایش تنش در پرستاران منتهی می شوند. نامشخص بودن موقعیت هایی که باید با آنها مقابله کنند (موقعیت های اضطراری و جز آن و مسئولیت در قبال بیماران مانند کار شبانه) از علل غیبت های مکرر پرستاران محسوب می شود (استورا، ۱۳۷۷).

پژوهش های کوبل - راس^(۱۲) (۱۹۶۹) نشان داده اند که بیماران پنج مرحله انکار، انزوا، خشم، درگیری با مسئله، افسردگی و پذیرش موقعیت را طی می کنند که هر یک از این وهله ها به منزله منبع بالقوه تنیدگی برای پرستاران به شمار می آیند (همان منبع).

1. Carlson	2. Manheim & Schiffrin
3. Sekaran	4. Mc Crate
5. Tyson	6. Pinikahana & Happel
7. Vera	8. Ernst, Messmer, Franco & Gonzalez
9. Makinen, Kiuimaki, Elovainio & Virtanen	10. Egan
11. Mac Abee	12. Kuble - Ross

تحقیقات متعددی بر شرایط فشارزای شغلی پرستاران و تأثیر آن بر خانواده تأکید دارد بر اثر فشارهای شغلی و عوامل دیگر به تدریج زن و شوهر ممکن است به جهت‌های متفاوتی کشیده شوند و ناگزیر به دنبال کردن هدف‌های مختلفی باشند. در نتیجه مدت باهم بودنشان کاهش یافته و این دوری به مشغولیت فکری و منابع بیرونی فشار روانی آنها افزوده می‌شود. باگذر زمان زن و شوهر بیشتر از هم جدا می‌شوند و به گونه‌ای فزاینده از نظر عاطفی و جسمانی از یکدیگر فاصله می‌گیرند (برنشتاین و برنشتاین^(۱) ترجمه سهرابی، ۱۳۷۷). رابطه بین کار و عشق در مطالعات متعددی مورد توجه بوده است و سرریزی استرس‌های ناشی از کار به خانواده از طریق تحقیقات مختلف به تأیید رسیده است (به‌عنوان مثال: بولز، جان استون و هیر^(۲)، ۱۹۹۷؛ گلم بیواسکای^(۳)، ۲۰۰۰؛ وستمن^(۴)، به‌نقل از فلچر، ۱۳۸۱؛ زدک^(۵)، ۲۰۰۲) به نقل پاینز، ۲۰۰۳)، تحقیقاتی نیز به سرریزی دلزدگی شغلی بر ازدواج اشاره کرده‌اند. (بولکا^(۶)، ۱۹۸۴؛ جکسون و مسلک^(۷)، ۱۹۸۲).

مطالعاتی نیز در زمینه رابطه بین دلزدگی شغلی و کیفیت رابطه زوجی صورت گرفته است از جمله مطالعه‌ای که توسط پاینز، (۱۹۹۶) به نقل از پاینز، (۲۰۰۳) در مورد ۱۱۸۷ فرد شاغل انجام گرفت نشان داد که افرادی که در محل کارشان تحت استرس بودند اما احساس می‌کردند توسط همسرانشان حمایت می‌شوند قادر بودند با این موقعیت شغلی که در غیر این صورت تحمل‌ناپذیر بود کنار بیایند. از سوی دیگر مشخص شد که یک رابطه بد زناشویی، اثر منفی بر محیط کاری دارد یافته‌های این پژوهش همچنین نشان می‌دهد که دلزدگی بیشتر ناشی از مسائل زناشویی است تا مشکلات حرفه‌ای یافته‌های یک مطالعه توسط لیز و لیز^(۸) (۲۰۰۱) پاینز و نانز (۲۰۰۳) نیز نشان‌دهنده همبستگی بین دلزدگی شغلی و زناشویی است که این رقم در زنان و شوهران هر دو شاغل به ترتیب $r = 0/31$ در زنان و $r = 0/28$ در مردان است.

1. Bernstein & Bernstein

3. Golem biewski

5. Zedeck

7. Jackson & Maslach

2. Boles & Johnston & Hair

4. Westman

6. Bulka

8. Laes & Laes

با توجه به تأثیر شغل بر روابط زناشویی این پژوهش به بررسی رابطه بین دلزدگی شغلی و دلزدگی رابطه زناشویی می‌پردازد.

فرضیه‌ها

زنان شاغل در خدمات پرستاری به‌طور معناداری دلزدگی شغلی دارند. بین مؤلفه‌های دلزدگی شغلی (تحلیل عاطفی، عملکرد، درگیری و مسخ) و دلزدگی زناشویی رابطه وجود دارد.

بین مؤلفه‌های دلزدگی زناشویی (خستگی عاطفی، خستگی روانی و خستگی جسمی) و مؤلفه‌های دلزدگی شغلی (تحلیل عاطفی، عملکرد، درگیری و مسخ) رابطه وجود دارد. بین خصوصیات دموگرافیک زنان پرستار و دلزدگی شغلی رابطه وجود دارد. بین خصوصیات دموگرافیک زنان پرستار و دلزدگی زناشویی رابطه وجود دارد. دلزدگی شغلی و مؤلفه‌های آن می‌تواند پیش‌بینی‌کننده دلزدگی زناشویی باشد.

روش پژوهش

در این پژوهش از روش تحقیق همبستگی استفاده می‌شود زیرا رابطه بین متغیرها بدون دستکاری آنها مورد بررسی قرار می‌گیرد.

جامعه مورد پژوهش

کلیه پرستاران زن شاغل در بیمارستان‌های شهر تهران

نمونه

از بین بیمارستان‌های تهران یک بیمارستان (مفید کودکان) با ۱۷۵ پرستار انتخاب و از بین پرستاران این بیمارستان تعداد ۷۰ پرستار زن به‌طور تصادفی ساده انتخاب شدند.

ابزارهای پژوهش

۱- پرسشنامه دلزدگی زناشویی^(۱) (CBM) که از ۲۱ واژه که نشان‌دهنده نشانگان دلزدگی است تشکیل شده است توسط پاینز در سال ۱۹۹۶ ساخته شده و دارای سه مؤلفه خستگی عاطفی، خستگی روانی و خستگی جسمی است. ضریب اطمینان آزمون -

1. Couple Burnout Measurement

بازآزمون ۰/۸۹ برای یک دوره یک ماهه، ۰/۷۶ برای دوره دو ماهه و ۰/۶۶ برای دوره چهار ماهه بود تداوم درونی برای اغلب آزمودنی‌ها با ضریب ثابت آلفا سنجیده شد، که بین ۰/۹۱ تا ۰/۹۳ بود (پاینز ترجمه شاداب، ۱۳۸۱). در ایران نیز نویدی (۱۳۸۴) آلفا کرونباخ این پرسشنامه را در مورد ۲۴۰ نمونه، ۱۲۰ پرستار و ۱۲۰ معلم اندازه‌گیری کرد که عبارت است از ۰/۸۶.

۲- پرسشنامه دلزدگی شغلی^(۱) (MBI) که در سال ۲۰۰۱ توسط مسلش و همکارانش ساخته شد دارای ۲۵ سؤال بوده و چهار عامل دلزدگی شغلی یعنی: تحلیل عاطفی، عملکرد، درگیری و مسخ شخصیت از مؤلفه‌های آن است. آلفا کرونباخ این پرسشنامه ۰/۸۳ برای فراوانی و ۰/۸۴ برای شدت است که در مورد نمونه مورد تحقیق اندازه‌گیری شد.

جدول ۱- میزان دلزدگی زنان پرستار با استفاده از ۴ تک‌نمونه‌ای (مقایسه نمره هر مؤلفه با میانگین آن)

شاخص‌ها / مؤلفه‌های دلزدگی شغلی	فراوانی	میانگین	انحراف استاندارد	t	سطح معناداری
تحلیل عاطفی (شدت)	۷۰	۱۹/۳۹	۷/۰۶	۲۱/۴۴	۰/۰۰۰
	(فراوانی)	۷۰	۱۹/۵۴	۸/۰۱	۱۹/۰۴
مسخ شخصیت (شدت)	۷۰	۳/۱۱	۳/۲	۷/۵۹	۰/۰۰۰
	(فراوانی)	۷۰	۴/۶۴	۲/۶۶	۱۳/۱۸
درگیری (شدت)	۷۰	۹/۵	۴/۵۴	۱۶/۳۲	۰/۰۰۰
	(فراوانی)	۷۰	۱۰/۱۹	۲/۷۹	۲۸/۵۲
عملکرد (شدت)	۷۰	۳۴/۶۳	۱۲/۲۹	۲۲	۰/۰۰۰
	(فراوانی)	۷۰	۳۲/۶۷	۹/۵۱	۲۶

نتایج جدول نشان‌دهنده معناداری دلزدگی شغلی زنان پرستار در همه مؤلفه‌ها در سطح $P < 0/01$ است.

1. Maslach Burnout Inventory

جدول ۲- نتایج ضریب همبستگی دزدگی زناشویی و مؤلفه‌های دزدگی شغلی

شاخص		تحلیل عاطفی		عملکرد		درگیری		مسخ شخصیت	
		شدت	فراوانی	شدت	فراوانی	شدت	فراوانی	شدت	فراوانی
دزدگی	همبستگی	۰/۱۵۷	۰/۱۶۰	۰/۱۱۹	۰/۲۴	۰/۲۱	۰/۲۳	۰/۲۶	۲۲/۰
	سطح معناداری	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۱۱۶	۰/۱۶۷	۰/۱۸۸	۰/۱۷۵	۰/۱۰۵	۰/۰۹
	تعداد	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰
زناشویی	همبستگی	۰/۱۵۶	۰/۱۵۹	۰/۱۵۰	۰/۴۷	۰/۵۹	۰/۴۶	۰/۴۳	۰/۳۹
	سطح معناداری	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱
	تعداد	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰
خستگی	همبستگی	۰/۴۹	۰/۳۸	۰/۲۷	۰/۲۳	۰/۲۶	۰/۲۷	۰/۲۴	۰/۲۵
	سطح معناداری	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۵	۰/۱۳	۰/۰۵	۰/۰۵	۰/۰۵	۰/۲۱
	تعداد	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰
روانی	همبستگی	۰/۴۳	۰/۴۱	۰/۲۰	۰/۱۷	۰/۳۶	۰/۳۱	۰/۲۷	۰/۲۳
	سطح معناداری	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۳۸	۰/۴۹	۰/۰۵	۰/۰۵	۰/۰۵	۰/۱۱
	تعداد	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰
خستگی جسمی	همبستگی	۰/۴۳	۰/۴۱	۰/۲۰	۰/۱۷	۰/۳۶	۰/۳۱	۰/۲۷	۰/۲۳
	سطح معناداری	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۳۸	۰/۴۹	۰/۰۵	۰/۰۵	۰/۰۵	۰/۱۱
	تعداد	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰	۷۰

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که بین دزدگی زناشویی (کل) با تحلیل عاطفی (شدت و فراوانی) از مؤلفه‌های دزدگی شغلی در سطح $P < ۰/۰۱$ و مسخ شخصیت (شدت) در سطح $P < ۰/۰۵$ رابطه معنادار وجود دارد.

بین خستگی عاطفی از مؤلفه‌های دزدگی زناشویی با تحلیل عاطفی، عملکرد، درگیری، مسخ شخصیت (شدت و فراوانی) از مؤلفه‌های دزدگی شغلی در سطح $P < ۰/۰۱$ رابطه معنادار وجود دارد. بین خستگی روانی از مؤلفه‌های دزدگی زناشویی با تحلیل عاطفی (شدت و فراوانی) در سطح $P < ۰/۰۱$ ، عملکرد (شدت) در سطح $P < ۰/۰۵$ ، درگیری (شدت و فراوانی) در سطح $P < ۰/۰۵$ ، از مؤلفه‌های دزدگی شغلی رابطه معنادار وجود دارد. بین خستگی جسمی از مؤلفه‌های دزدگی زناشویی با تحلیل عاطفی (شدت و فراوانی) در سطح $P < ۰/۰۱$ و درگیری (شدت و فراوانی) و مسخ شخصیت (شدت) از مؤلفه‌های دزدگی شغلی در سطح $P < ۰/۰۵$ رابطه معنادار وجود دارد.

جدول ۳- نتایج ضریب همبستگی متغیر ویژگی‌های دموگرافیک و دزدگی زناشویی

متغیر	شاخص	همبستگی	سطح معناداری	تعداد
دزدگی زناشویی و ساعت کار		۰/۴۲	۰/۰۰۱	۷۰
خستگی جسمی و ساعت کار		۰/۳۹	۰/۰۰۱	۷۰

نتایج جدول نشان می‌دهد که از بین و متغیر ویژگی‌های دموگرافیک تنها بین دزدگی زناشویی (کل) و خستگی جسمی و ساعت کار رابطه معنادار وجود دارد.

جدول ۴- نتایج ضریب همبستگی متغیر ویژگی‌های دموگرافیک و دزدگی شغلی

متغیر	شاخص	r	سطح معناداری	تعداد
عملکرد و ساعت کار	شدت	۰/۴۳	۰/۰۰۱	۷۰
	فراوانی	۰/۳۷	۰/۰۰۱	۷۰
تحلیل عاطفی و تعداد فرزندان	شدت	۰/۳۹	۰/۰۰۱	۷۰
	فراوانی	۰/۳۵	۰/۰۰۱	۷۰

نتایج جدول نشان می‌دهد که از بین مؤلفه‌های دزدگی شغلی و ویژگی‌های دموگرافیک تنها بین عملکرد در (شدت و فراوانی) و تحلیل عاطفی (شدت و فراوانی) و ساعت کار و تعداد فرزندان در سطح $P < ۰/۰۰۱$ رابطه معنادار وجود دارد.

جدول ۵- رگرسیون گام به گام پیش‌بینی دزدگی شغلی از روی مؤلفه‌های دزدگی زناشویی

شاخص‌های آماری	متغیر	R	R2	F	سطح معناداری	خطای برآورد	B
۱	تحلیل عاطفی (شدت)	۰/۵۹	۰/۳۵	۲/۷۵	۰/۰۰۱	۱۸/۹	۰/۵۹
۲	تحلیل عاطفی	۰/۶۴	۰/۴۴	۱۷	۰/۰۰۱	۱۸/۳	۰/۳۸

چنانچه از نتایج تحلیل رگرسیون، مشخص است در گام اول متغیر نمره تحلیل عاطفی در سطح شدت وارد معادله پیش‌بینی شده است، به طوری که این نمره به تنهایی ۰/۵۹ از تغییرات دلزدگی شغلی را پیش‌بینی می‌کند. در گام دوم همین متغیر سطح فراوانی وارد معادله پیش‌بینی شده و ضریب تبیین به ۰/۶۴ افزایش یافته است. ضرایب استاندارد در تمامی گام‌ها در سطح $P < 0/01$ است. متغیرهای دیگر به دلیل این که نقش معناداری در پیش‌بینی دلزدگی نداشتند وارد معادله نشدند.

بحث و نتیجه‌گیری

عشق رویایی شعله‌ای ابدی نیست اگر به این شعله سوخت اضافه نشود و یا به دلایلی به سوخت آن آسیب برسد دیر یا زود خاموش شده دلزدگی آغاز می‌شود فشارهای شغلی یکی از عواملی است که می‌تواند بر رابطه زناشویی تأثیرگذار باشد شغل پرستاری از جمله مشاغلی است که شاغلین آن تحت فشار بسیار هستند نتایج این تحقیق ضمن تأیید فرضیه اول نشان‌دهنده بالا بودن همه مؤلفه‌های دلزدگی شغلی در زنان پرستار است که مؤید این امر است که پرستاران از فشار زیاد و از دلزدگی بالای شغلی رنج می‌برند. این نتیجه با نتایج تحقیقات مک‌گرات (۱۹۹۸، ۱۹۸۹)، تی‌سون (۲۰۰۴)، پنیکاهاناو هاپل (۲۰۰۴)، ورا (۲۰۰۴)، ارنست، مسمر، فرانکوگزنالس (۲۰۰۴)، ماکنین، کویین مک‌کی، الوانیو و ورتانن (۲۰۰۳)، ایگن (۲۰۰۲)، مک‌کوبی (۱۹۸۸) همسو است.

بررسی فرضیه دوم و سوم در این پژوهش نشان می‌دهد که بین مؤلفه‌های دلزدگی شغلی و دلزدگی زناشویی رابطه معنادار وجود دارد. چنانچه بین دلزدگی زناشویی (کل) با تحلیل عاطفی (شدت و فراوانی) و مسخ شخصیت (شدت) از مؤلفه‌های دلزدگی شغلی رابطه معنادار وجود دارد و نیز بین خستگی عاطفی از مؤلفه‌های دلزدگی زناشویی با تحلیل عاطفی، عملکرد، درگیری، مسخ شخصیت (شدت و فراوانی) از مؤلفه‌های دلزدگی شغلی و نیز بین خستگی روانی از مؤلفه‌های دلزدگی زناشویی با تحلیل عاطفی (شدت و فراوانی)، عملکرد (شدت) و درگیری (شدت و فراوانی) از مؤلفه‌های دلزدگی شغلی رابطه معنادار وجود دارد. نتایج همچنین نشان می‌دهد که بین

خستگی جسمی از مؤلفه‌های دزدگی زناشویی با تحلیل عاطفی (شدت و فراوانی)، عملکرد، درگیری (شدت و فراوانی)، و مسخ شخصیت (شدت) از مؤلفه‌های دزدگی شغلی رابطه معنادار وجود دارد که با نتایج تحقیقات بولز، جان استون و هیر، ۱۹۹۷؛ گلم بیواسکاری، ۲۰۰۰؛ زدک، به نقل از پاینز، ۲۰۰۳) و تحقیقاتی که به سرریزی دزدگی بر ازدواج اشاره کرده‌اند. (بولکا، ۱۹۸۴؛ جکسون و مسلک، ۱۹۸۲؛ وستمن، ۲۰۰۲) و مطالعاتی که در زمینه رابطه بین دزدگی شغلی و کیفیت رابطه زوجی صورت گرفته است و از جمله مطالعه‌ای که توسط پاینز ۱۹۹۶ به نقل از پاینز، ۲۰۰۳) و لیز و لیز (۲۰۰۱) پاینز و نانز (۲۰۰۳) انجام گرفته است همخوان است.

نتایج این تحقیق در مورد فرضیه چهارم و پنجم که بررسی ویژگی‌های دموگرافیک و دزدگی است نشان می‌دهد که بین ساعت کار و دزدگی زناشویی (کل) و خستگی جسمی از مؤلفه‌های دزدگی زناشویی و عملکرد از مؤلفه‌های دزدگی شغلی رابطه معنادار وجود دارد. که با توجه به دیدگاه استورا (۱۳۷۷) و پژوهش‌های کوبل - راس (به نقل از همان منبع) این امر دور از انتظار نیست. در مورد این فرضیه همچنین نتایج نشان‌دهنده رابطه مثبت و معنادار بین تحلیل عاطفی (شدت و فراوانی) از مؤلفه‌های دزدگی شغلی و تعداد فرزندان است. که با نتایج تحقیق سکاران (۱۹۸۵) همخوانی دارد. در بررسی فرضیه ششم مبنی بر پیش‌بینی دزدگی زناشویی از روی دزدگی شغلی نتایج نشان‌دهنده این است که تحلیل (شدت و فراوانی) به طور معناداری پیش‌بینی کننده دزدگی زناشویی (کل) است. که این نتیجه نشان می‌دهد که تا چه میزان توجه به عوامل استرس‌زای محیط کار و تلاش در جهت کاهش آن می‌تواند به تحکیم روابط خانوادگی کمک کند.

منابع

- استورا. (۱۳۷۷). *تندگی یا استرس*. ترجمه پ، دادستان. تهران: انتشارات رشد.
- برنشتاین، اچ. اف و برنشتاین، ت. (۱۳۷۷). *شناخت و درمان اختلاف‌های زناشویی*. ترجمه م، سهرابی. تهران: نشر رسا.
- فلچر، ب. (۱۳۸۱). *کار، فشار روانی، بیماری و امید به زندگی*. ترجمه الف، نوری و ع، پورخان. اصفهان: انتشارات دانشگاه اصفهان.
- کارلسون، ج؛ اسپری، ل. و لويس، ج. (۱۳۷۸). *خانواده‌درمانی تضمین درمان کارآمد*. ترجمه ش، نوابی‌نژاد. تهران: انتشارات انجمن اولیا و مربیان.
- نویدی، الف. (۱۳۸۴). *بررسی رابطه بین دلزدگی زناشویی و ابعاد جو سازمانی و مقایسه آن در زنان و مردان شاغل در خدمات پرستاری و کارکنان ادارات آموزش و پرورش شهر تهران*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی تهران.
- Burke, R. J.; Weir, T. & Duwors, R. E. Jr. (1980). Work demands on administrator & spouse well being, *Human Relations*, 33, 253-278.
- Davidson, M. J. & Cooper, C. L. (1983). *Stress and woman manager*, Martin Robertson, Oxford.
- Egan, G. E. (2002). *The skilled helper: Approach to effective helping*, 5 thed, Monterey Ca: Books/cole.
- Ernst, M. E.; Messmer, P.; Franco, J. & Gonzalez, J. (2004). *Nurses Job Satisfaction, Stress & Recognition a pediatric setting*. *pediatric Nudrsing*, 30 (3), 219-238.
- Frankenhaeuser, M.; Lundberg, U. & Forsman, L. (1980). Note on arousing Type A persons by depriving them of work. *Journal of Psychosomatic Reasearch*, 24, 45-52.
- Laes, T. & Laes, T. (2001). *Career burnout & its relationship to couple burnout in finland*. Retrived. June 8, 2005, <http://www.eric.ed.gov>
- Lingern, H. G. (2003). *Marriage Burnout*. Retrieved. August 11, 2004, <http://sheknows.com/about/look/3684.html>
- MacAbee, R. (1991). Occupational stress & Burnout in the Nursing Profession A - A - O - H - N. *Journal of Advanced Nursing*, 399(2), 368 - 375.
- Makinen, A.; Kiimaki, M.; Elovainio, M. & Virtanen, M. (2003). Organizations. of Nursing care & stressful work characteristics. *Journal of Advanced Nursing*, 43 (2). 197. 206.

- Manheim, B. & Schiffrin, M. (1984). Family structure, job characteristics, reward & strains as related to work-role centrality of employed & self employed professional women with children. *Journal of Occupational Behavior*, 5, 83 - 101.
- McCrate, A. (1989). Occupational stress in nursing. *International Journal of Nursing Studies*, 26 (4), 343 - 358.
- McGrath, A. (1998). *A conceptual formulation for research on stress*. In J. E. McGrath (Ed.), Social & psychological factors in stress (PP.10 - 21). New York: Holth, Rinehart & Winston.
- Pines, A. M. & Nunes, R. (2003). The relationship between career & couple burnout: Implications for career & couple counseling. *Journal of Employment Counseling*, 740 (2), 50 - 64.
- Pinikahana, J. & Happel, B. (2004). Stress, burnout & job satisfaction in rural psychiatric nurses: A victoria study. *Australian Journal of Rural Health*, 12 (3), 120 - 126.
- Sekaran, U. (1985). The paths to mental health: An exploratory study of husbands & wives in dual-career families. *Journal of Occupational Psychology*, 58, 129 - 37.
- Tyson, P. D. (2004). Five-year follow-up study of stress among nurses in public & private hospitals in Theilans. *International Journal of nursing studies*, 41 (3), 247 - 255.
- Vanpelt, N. (2004). *Creative ways to keep Romance Alive*. Retrieved. September 1. 2004, <http://www.heartnhome.com/articles/keepingromance a live.htm>
- Vera, S. (2004). Work activities, work stress & sedentary life style, *Journal of Advanced Nursing*, 46 (4), 430 - 441, 5 charts.